

# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

### תוכן עניינים

- א. וכמה פגימת המזבח כדי שתחגור בה צפורן ... כמה פגימת המזבח ... טפח ר"א בן יעקב ... הא בסידא הא באבנא.....1
- ב. האי טבחה דלא סר סכינא קמי חכם משמתינן ליה ... מעברינן ליה ומכריזין אבשריה דטרפה היא ... כאן בשנמצאת סכינא יפה כאלן בשלא נמצאת סכינא יפה 2
- ג. שן תלושה וצפורן תלושה מותר לשחוט בה לכתחלה ... חוץ ממגל קציר והמגירה והשינים והצפורן מפני שהן חונקין שן אשן לא קשיא הא בהדא הא בתרתי צפורן אצפורן לא קשיא הא בתלושה הא במחוברת.....4
- ד. על מוגרמת שהיא כשרה.....4
- ה. נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם ... היבא דדעתו לחזור ר' זירא אין דעתו לחזור הוה.....5
- ו. שייר בחיטי כשרה מר בר רב אשי אמר פגע בחיטי כשרה שייר בחיטי טרפה.7

דף יח.

## א. וכמה פגימת המזבח כדי שתחגור בה צפורן ... כמה פגימת המזבח ... טפח ר"א בן יעקב ... הא בסידא הא באבנא

כבר התבאר לעיל דף יז: שכל אבן<sup>1</sup> מאבני המזבח שנפגמה כדי שתחגור בה הציפורן, כסכין של שחיטה הרי זו פסולה לכבש ולמזבח<sup>2</sup> שנאמר

<sup>1</sup> רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה יד  
<sup>2</sup> ואם תאמר והיאך בנו המזבח דאנה ימצאו אבנים בלא פגימה ואם יחליקו בברזל איכא איסורא דלא תניף עליהן ברזל וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות שלא תחגור בהן הציפורן מדאמרינן בפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקצום מלכי יון וגנוזים בית חשמונאי היכי נעביד נתברינהו אבנים שלימות אמר רחמנא ננסרינהו פי' לעשות בלא פגימה לא תניף עליהם אמר רחמנא והשתא לעבדינהו ע"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

(דברים כז פסוק ו) אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך<sup>3</sup>. דווקא באבן פסולה כדי חגירת צפורן אבל בסיד דווקא טפה.

לפיכך מזבח<sup>4</sup> שנפגם מבניינו, אם נפגם מבניינו וריבועו טפה פסול<sup>5</sup>, פחות מטפה כשר, והוא שלא יהיה בנשאר אבן פגומה.

**ב. האי טבחה דלא סר סכינא קמי חכם משמתינן ליה ...**

**מעברינן ליה ומכרוינן אנשריה דטרפה היא ... כאן**

**בשנמצאת סכינא יפה כאן בשלא נמצאת סכינא יפה**

הרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין, כי דבר מצוי הוא שיבדוק אדם פעמים ושלוש ולא ירגיש בפגימה דקה ובפעם הרביעית ירגיש, וזה מפני שבראשונות לא הכין לבו ומחשבתו לזה, כי ההרגש לבחינת חוש המישוש תלוי בכוונת הלב, ומן הטעם הזה מדינא דגמרא היה<sup>6</sup> אסור לטבח לשחוט אפילו סכין בדוק ויפה בידו עד שיראנו לחכם, אם מפני כבוד החכם, ואם מפני זהירות יתירה<sup>7</sup>, שיהא הסכין כשר בלי גמגום, ואסמכיה אקרא

שמיר אלא ודאי שמיר אין עושה אותן חלקות שלא תחנור בהם הצפורן וי"ל דבפרק איזהו מקומן משמע שבנו אותן באבנים קטנות חלקות שלא היה בהם שום פגימה כגון חלוקי אבנים של נחל. כס"מ שם  
<sup>3</sup> ומדיכין היו מביאין אבני מזבח מן בתולת הקרקע חופרין עד שמגיעין למקום הניכר שאינו מקום עבודה ובנין ומוציאין ממנו האבנים, או מן הים הגדול ובנין מהן, וכן אבני ההיכל והעזרות שלמות היו. רמב"ם שם נראה שהטעם הוא משום דיש לחוש שמא נגעה ברזל באבנים וקיימא לן דאבן שנגעה בה ברזל פסולה למזבח ומשום הכי היו מביאים האבנים מבתולת קרקע. מל"מ שם

<sup>4</sup> רמב"ם שם פרק ב הלכה יח

<sup>5</sup> קי"ל ג"כ דאפילו פגימת המזבח פוסל והוא מטעם ריבוע כדאיתא בתוספות סוכה מ"ט ע"א ד"ה שכל ולא בעינן דוקא שיפגם רוב המזבח אלא אפילו בכזית או בכטפה לכל מר כדאית ליה בחולין י"ח. ופשוט דפסול פגימת המזבח הוא בכל מקום מדפנותיו ולא דוקא במקום חודו. בה"ל לב לט

<sup>6</sup> שו"ע ונו"כ יו"ד יהי יז שמ"ח שם ב

<sup>7</sup> בהגהת שלחן ערוך (סעיף י"ז) הביא ההיא דהגהת אלפסי (שלטי הגבורים ה' ע"א אות ג') דאם החכם רוצה למחול אכבודו לטבח שלא הראה לו סכינא אין צריך לנדונו אם נמצא יפה, ע"כ. אלמא דסבירא ליה דאין בזה כי אם משום כבודו של חכם, והוא כרש"י (י"ח ע"א ד"ה נמצאת) והר"ן (ה' ע"א ד"ה משמתינן ליה). אבל הש"ך (ס"ק כ"ח) הביא מה שכתבו הרמב"ם (הל' שהיטה פ"א הל' כ"ו) וכלבו (סי' ק"ז, פ' ע"ב) וסמ"ג (עשין ס"ג, ק"מ ע"א) דמנדין אותו שמא יסמוך פעם אחרת אבדיקת עצמו וישחוט בפגימה. וזה לשון הש"ך, מיהו בש"ס פ"ק דחולין דף י' ע"ב משמע כרש"י והר"ן, וכן משמעות הפוסקים, עכ"ל. וכתב הפרי חדש (ס"ק כ"ח) דמה שכתב הרמב"ם אינו מחזור. וצריך עיון לכאורה, איך יחלוקו הרמב"ם וסייעתו אנגמרא דאמרו בהדיא הכי. ולעניות דעתי, גם דברי הרא"ש (פרק א' סימן כ"ד) ודעימיה משמעין בהרמב"ם, דכתבו האידנא נהגו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

(שמואל א יד פסוק לד) וְשִׁחַטְתֶּם בְּזֶה, וכל שלא עשה כן היו מנדין אותו, אפילו היתה נמצאת יפה היו מנדין אותו ומעבירין אותו.

ואם היתה נמצאת פגומה היו מנדין אותו ומעבירין אותו ומכריזין על כל בשר שהיה יוצא מתחת ידו שהוא טריפה.

ועתה בעוונות אין לנו תלמיד חכם, והלך לו הטעם הראשון, גם ממנים יראים ושלמים יודעי תורה וזריזים מפני טעם השני.

וכתב רבי אלכסנדר סנדר שור (בשמלה חדשה) ראיתי במקומות החרדים לדבר ד', ממנים שנים, וטובים השנים מן האחד, ואיש את רעהו יעזורו ויזהירו, ואפילו אי הוה תלמיד חכם בזמן הזה, כבודו מחול לממונים אלו. ומה טוב היה בדורות אלו להחזיר הדבר ליושנה למנות אחד מגדולי העיר שאליו יובל הסכין לבדקו.

אין לטבח ליטול שכר כי אם מכשירות וטריפות בשוה, שאם נוטל מכשירות ולא מטריפות, הרי נוגע בדבר, ולבו יטנו להכשיר בשביל שכרו, ואפילו יודע בעצמו שהוא חסיד ולא יטה, מכל מקום מידי חשדא לא נפיק.

אבל יש מקומות שלא נהגו כן, רק שהטבח נוטל הכרכשות מהכשירות, ומטריפות אינו נוטל שום שכר, ויש ללמוד זכות עליהם<sup>8</sup>, כיון שאין הטבח מורה שום הוראה בשחיטה ובדיקה היכא שיש נדנוד ספק, רק מביא הכל להחכם, ואם כן לא אדון הוא בדבר זה, ואינו חשוד בשביל הנאה מועטת להתיר האיסור המפורש, או להעלים עיניו מספק שלא להביאו לחכם.

ומכל מקום נלמד מזה שהמורה אסור לו ליקח אפילו דבר מועט כעין כרכשא מהוראתו, רק טעימה בעלמא לברר הוראתו, וכן במקומות שאין שם מורה והשוחרט הוא המורה, אין לו ליקח מכשירות יותר מטריפות.

ובמקומות שעכו"ם הרבה ושוחטים לעולם עד שיש די לצורך ישראל, אז אינו נוגע כלל בדבר ומותר ליטול רק מהכשירות.

למנות יראים ושלמים כו'. וקשה, אי כאוקימתא דדף י' דעד אחד נאמן, הוה להו למימר האידינא נהגו למחול כו'. ומאי שנא יראים ושלמים דנקמ'. אלמא דדווקא ליראים מחלו דלא אתו לידי תקלה, כמו שכתב שם כי הם זהירים כו'. אבל לכל אדם לא, משום דאיכא למיחש לאסורא, והקפידו שלא ישחטו מבלי ראות החכם, ואם כן, תרווייהו טעמי איתנהו. תבו"ש שם לה

<sup>8</sup> הש"ך (סי"ק ל"א) המליץ בעדם דליכא חשדא היכא שאוכל ממנו דלא חשוד למיכל אסורא, וכרכשות אלו אוכלם הוא, ואם ימכרם ירגישו בו, עכ"ד, והניחו בצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

מעיקר הדין מותר להיות שוחט ובודק בהמות עצמו ומוכר לאחרים, אם הוא מוחזק בכשרות, אבל נהגו בכמה מקומות שאין שום אדם רשאי להיות שוחט ובודק לעצמו למכור כי אם אותם הממונים מן הקהל.

ואם אירע לו הוראה בשחיטה אסור אפילו מדינא להורות בעצמו, כיון דבחייה בחזקת איסור עומדת, אין להוציאה מחזקתה כי אם בלא פקפוק.

### ג. שן תלושה וצפורן תלושה מותר לשחוט בה לכתחלה ...

חויז ממגל קציר והמגירה והשינים והצפורן מפני שהן

חונקין שן אשן לא קשיא הא בחדא הא בתרתי צפורן

אצפורן לא קשיא הא בתלושה הא במחוברת

כבר התבאר לעיל דף טו: שצפורן התלושה וכן שן יחידי שהם חדין שוחטין בהם. רק שיהיו חדים וברוקים מפגימות ולפיכך התך מבהמה לחי שיש בו שינים חדים, ושחט בו, שחיטתו פסולה, שההפסק שבין השינים היא פגימה גמורה<sup>9</sup>. וכל שכן שלא ישחוט במסור או בסכין או מגל בעלי פגימות.

ואם שחט בשן או צפורן המחוברים בבעל חי, שחיטתו פסולה דאורייתא, דילפינן מויקה את המאכלת דדבר הנלקח בעינן דהיינו תלוש כמו שהתבאר לעיל.

ואם עדיין מחובר לדבר מסוים, כגון שן המחובר לראש שלם, וכל שכן לגוף שלם, אף על גב שמת<sup>10</sup>, הוה ליה מחובר ופסול דיעבר דאורייתא.

דף יח:

### ד. על מוגרמת שהיא כשרה

<sup>9</sup> שמ"ח יו"ד ו

<sup>10</sup> אף על גב דאיכא דוכתי דלא דמי בעלי חיים למחובר כי אם בחיי חיתם ולא לאחר מיתה, וכן משמע לכאורה כאן מלשון רש"י דף י"ח (ע"א ד"ה שן תלושה) דכתב זה לשונו, לאפוקי מחוברת דבעלי חיים. וכן אחר כך בד"ה מחוברת לבעלי חיים כו', עיין שם. וכן הוא לשון הטור ז"ל, ושן מחוברת ללחי בבעלי חיים, עכ"ל. מכל מקום, צריך לומר דבעלי חיים היינו דבר שהיה בו רוח חיים אף על גב דעכשו מת. תסו"ש שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדרף היומי

## מסכת חולין

שחיטה מן הצוואר<sup>11</sup> ובסימנים הלכה למשה מסיני, ולא כל מקום בסימנים הוא מקום שחיטה, רק נמסר למשה המקומות, כמו שיתבאר להלן דף יט. בסייעתא דשמיא.

ולפי שאין אנו בקיאים לעמוד על סוף מדרגתן, ראוי לכתחילה לשחוט באמצע הצוואר לארכו<sup>12</sup>, בין בבהמה ובין בחיה ועוף.

ויש נוהגין לכפוף אוזן הבהמה או החיה לנגד הצוואר, ובמקום סיומו שם שוחטין, ובמקום שנהגו כן אין לבטל מנהגן<sup>13</sup>.

## ה. נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם... הינא דדעתו לחזור ר' זירא אין דעתו לחזור הוה

כבר התבאר במסכת פסחים דף נ. – נא. שבערב פסח קודם חצות<sup>14</sup> תלוי במנהג, מקום שנהגו לעשות עושין כל המלאכות אפילו שלא לצורך המועד ואפילו בשכר, ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין מהנין החמה ואף בניהם אחריהם עד סוף כל הדורות הדרים בעיר הזאת, אינן רשאים לשנות

<sup>11</sup> שו"ע ונו"כ יו"כ א ושמ"ח שם

<sup>12</sup> רמ"א ז"ל בהג"ה (סעיף א') ז"ל, ולכתחלה ישחוט למטה מטבעת הגדולה, עכ"ל. ובסעיף ב' כתב, דלפי שאין אנו בקיאים נכון לשחוט באמצע הצוואר כו'. ולכאורה קשה, דתרי לכתחלה למה לי, ונראים כסותרים, דכיון שכתב שיש לשחוט לכתחלה באמצע, למה כתב תו שישחוט למטה מטבעת הגדולה. והיה אפשר לומר דלעיל איירי לענין קנה, כגון בשכבר שחט את הוושט באמצע אין צריך לזוהר בקנה כי אם שיהיה למטה מטבעת הגדולה. דבסעיף ב' דקפיד שיהיה באמצע קאי אוושט, דאין אנו בקיאים במקום תורבין הוושט, וכן מלמטה, וכן בהג"ה סמ"ק (סי' קצ"ז אות ה') איתא להג"ה זו אוושט. אבל אין הלשון משמע כן, דשבקיה לוושט דאיירי ביה ונקט אמצע הצוואר, והול"ל אמצע הוושט. גם אין לומר דבסעיף ב' קאי אעוף דסליק מיניה, ובו אין בקיאים בסימנים דידיה, דבהגהת סמ"ק לא משמע כן. גם בדרכי משה (אות ה') כתב להדיא דיש לשחוט באמצע בין בבהמה בין בעוף. לכן מחוורתא דהג"ה ראשונה אפילו לבקיאים חיובא הוא כדי להרחיק אדם מן העבירה, ודסעיף ב' לכמונו היום דאין אנו בקיאים במידי, וקאי אכולה בין לקנה בין לוושט, ולכל בעל חי. ולכן לא הבאתי בפנים הג"ה ראשונה דלית בקי. תבו"ש שם א

<sup>13</sup> לבוש (סעיף ב') משמע דהאי שיעורא חמיר טפי, ומניע על כל פנים יותר משיעורי חז"ל בקנה ובוושט. ואם כן, יש להם על מה שייסמכו, ולכן אין לבטל מנהגן דהא הוה ליה לחומרא. תבו"ש שם ב

<sup>14</sup> שו"ע ונו"כ תסח ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדרף היומי

## מסכת חולין

ממנהג אבותיהן, משום שנאמר ואל תטוש תורת אמך. אך עד הנץ רשאים לשות מלאכה.

בירושלים עיה"ק תובב"א כתב מרן הפר"ח<sup>15</sup> שהמנהג שלא עשות מלאכה קודם הצות. ויש שכתב להשוש לכך גם בזמן הזה<sup>16</sup>. אולם בשכונות שסביבות ירושלים העתיקה יש מקום להקל לנהוג כפי מנהג הקהילה.

מי שיצא ממקום שנהגו<sup>17</sup> לעשות ובא לגור במקום שנהגו שלא לעשות, אם אין דעתו להחזיר דירתו לעולם למקום שיצא משם, אלא דעתו להשתקע שם במקום שהלך לשם, הרי הוא נעשה מיד כאנשי אותו מקום וחלו עליו כל החומרות שמתמירין באותו מקום ואסור לו להקל אפילו בצנעה. ואפילו אם ירצה אח"כ לצאת חוץ לתחומה של עיר ולהקל כמנהגו, אינו רשאי שכבר חל עליו מנהג מקום זה כיון שבא לכאן לקבוע מקומו.

ההולך ממקום שנוהגים בו איסור ובא למקום שנוהגין בו היתר ודעתו להשתקע שם לעולם, כיון שהגיע לתוך תחומה של אותה העיר שדעתו להשתקע בה, נפקעו ממנו חומרי המקום שיצא משם ומותר לו לעשות מלאכה אפילו בפרהסיא. ולהלן דף נא: יבוארו פרטי הדינים בזה.

הבא למקום בו אין עושין מלאכה בערב פסח לפני הצות ודעתו לחזור למקומו על אף שאינו חייב כמנהגם כמו שנתבאר לעיל, בתוך התחום אסור לשנות מנהגם מפני המחלוקת, וכן כדי שלא יגרום זלזול ויבואו להתיר כמו שנתבאר לעיל. ואפילו רוצה לעשות בצנעה, אסור שאי אפשר למלאכה להיות כל כך בצנעה שלא יודע הדבר לשום אדם. אלא יצא לשדה חוץ לתחום העיר, או חוץ לתחום שבו גרים יהודים שאין אנשי הישוב מצויין שם, ושם יוכל להקל כמנהג מקומו.

<sup>15</sup> שם סעי' ג

<sup>16</sup> עייין שו"ת יחווה דעת ח"ד סי' כ שכתב שם "ולכן טוב להקדים ולהסתפר בליל ערב פסח, ואמנם ראיתי להרה"ג רבי אליהו ישראל בספר אדרת אליהו (דף ט' ע"א) שכתב, שראה שגם בעה"ק ירושלים שהיא מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, שמקילים להסתפר בערב פסח קודם הצות אף על ידי ישראל, ושלא כדעת מרן השלחן ערוך, ואין למחות בידם כיון שהוא לצורך המועד. ע"ש. מכל מקום עדיף לצאת ידי חובת מרן באופן שיקדימו להסתפר בליל ערב פסח. כי המנהג שלא לעשות מלאכה בערב פסח הוא רק מהנץ החמה".

<sup>17</sup> שו"ע הגר"ז ומ"ב תסח ס"ק ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

אבל שאר כל חומרות שאינן באיסור מלאכה שמחמירין באותו מקום שהלך לשם, אם אין דעתו להשתקע שם רשאי להקל בהן אפילו בתוך העיר, רק שיהיה בצנעה שלא יודע הדבר להמוץ עם ויבואו לידי מחלוקת.

אם יודע הדבר לתלמיד חכם ואפילו בפני תלמיד לכם, אין בכך כלום שהתלמיד חכם יודע שהדבר תלוי במנהג, ולא יבואו לידי מחלוקת, ומכל מקום לכתחלה אין לו להקל בפני התלמיד חכם אלא שאם נהגו להקל בצנעה בתוך ביתו ובאמצע בא התלמיד חכם לביתו אין צריך להפסיק מפניו אלא יכול לגמור הדבר שנוהג בו להקל בפני התלמיד חכם, אבל אם אדם אחר שאינו תלמיד חכם בא לתוך ביתו, צריך להפסיק מפניו שלא יודע לו הדבר ויבא לידי מחלוקת<sup>18</sup>.

בפני בני ביתו ומשפחתו, אף שהם מאנשי המקום, יכול להתנהג כפי מנהגו, כי המה יודעים שהוא ממקום אחר ואין חשש של מחלוקת, אבל בפני שאר אנשי המקום אסור, ואפילו בפני אדם אחד מאנשי המקום אסור.

אורח הנמצא חוץ לתחום מישוב ישראל, אבל נמצאים שם מספר יהודים מבני הישוב הסמוך לשם<sup>39</sup> אם בני הישוב נמצאים שם דרך מקרה וארעי, אין לאורח להחמיר לא לשנות בפניהם ממנהג הישוב הסמוך, שכיון שנמצא חוץ לתחום אין הוא בכלל הישוב<sup>40</sup>. אך אם אנשי הישוב הסמוך מצויים שם דרך קבע, נטפל הוא לישוב, ויש לאורחים לנהוג שם, בפרהסיא, כאנשי המקום.

## ו. שייר בחיטי כשרה מר בר רב אשי אמר פגע בחיטי כשרה שייר בחיטי טרפה

יבואר להלן דף יט. בעזה"ת

<sup>18</sup> שו"ע הגר"ז תסח שם ועיין שו"ת בצל החכמה ח"א סי' כ"ב אות ו' בשם תבו"ש יו"ד סי' ב' סקכ"ז, שסובר שרק בפני עשרה אסור, ועיי"ש שכמה מן הפוסקים דחו דבריו.

<sup>39</sup> עפ"י סי' יום טוב שני כהלכתו פ"ג הע' ז' בשם הגר"ש אלישיב.

<sup>40</sup> אמנם עיין שו"ת בצל החכמה ח"א סי' ס"א. שלדעתו נכון להחמיר, כי הטעם שלא גזרו חוץ לתחום הוא "משום שאין אנשי הישוב מצויים שם" – כלשון המ"ב, והכא שאנשי הישוב מצויים שם ראוי להחמיר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

